

มติใหม่ของระบบการเลือกตั้ง ปี 2562

ร.ต.ท.หญิงลภัสสรดา ปราบปราม
(นิติกรชำนาญการ)

การเลือกตั้ง ส.ส. มีความสำคัญต่อประชาชนชาวไทยทุกคน เพราะประเทศไทยของเรามีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ ดังนั้นทุกคนต้องไปทำหน้าที่ในการเลือกตั้ง เพื่อเลือกคนที่เราไว้วางใจโดยมอบอำนาจอธิปไตยของเราให้แก่ผู้แทนไปทำหน้าที่ในการปกป้องผลประโยชน์เราและดูแลทุกข์สุขของประชาชนโดยรวมทั้งประเทศรวมทั้งการบริหารงบประมาณของประเทศ ดังนั้น การเลือกผู้แทนที่เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ให้เข้าไปทำงานทางการเมืองจะทำให้สามารถใช้งบประมาณที่มาจากเงินภาษีของประชาชนไปพัฒนาประเทศชาติได้อย่างเต็มที่

ในอดีตการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และ 2550 กำหนดให้มีบัตรเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและระบบแบ่งเขต คือ เลือก ส.ส. เขต และ บัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง เราจึงสามารถเลือก ส.ส. เขต และ พรรคแตกต่างกันได้ แต่ในการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ครั้งนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถกากบาทเลือกได้เพียง**ใบเดียว** ดังนั้นการเลือกตั้งในวันที่ 24 มีนาคม 2562 ที่จะมาถึงนี้ถือเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกหลังจากที่ประเทศไทยว่างเว้นจากการเลือกตั้งไปถึง 5 ปี หากนับจากการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 แต่ถ้าหากเรานับย้อนไปถึงการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายที่เกิดขึ้นและเสร็จสมบูรณ์ ต้องนับย้อนไปถึงเกือบ 8 ปี ซึ่งมีการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2554

เรามาทำความรู้จักระบบการเลือกตั้งแบบใหม่กันว่าเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกับแบบเดิมมากน้อยเพียงใด การเลือกตั้งที่กำลังจะเกิดขึ้นนี้ จะเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 และเป็นการเลือกตั้งภายใต้กติกาใหม่ นั่นคือ **ระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม (Mixed-Member Apportionment System : MMA)** เป็น การนำคะแนนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาคำนวณหา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการเลือกตั้งแบบใหม่กล่าวคือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวโดยให้เลือกได้ เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่านั้น จึงเท่ากับว่าเป็น **การเลือกคนเท่ากับเลือกพรรค** เพื่อให้พรรคการเมืองต้องหาผู้สมัครที่ดีที่สุดในแต่ละเขตเลือกตั้งเพราะจะมีผลกระทบต่อคะแนนรวมที่แต่ละพรรคจะได้รับจากการเลือกตั้งและนโยบายของแต่ละพรรคการเมืองด้วย ในระบบการเลือกตั้งที่ใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวนี จะทำให้ประชาชนเกิดความสนใจที่จะมาใช้สิทธิเลือกตั้งกันมากขึ้น เนื่องจากประชาชนสามารถใช้สิทธิได้ง่าย ไม่มีความซับซ้อนและจะรู้สึกว่าจะคะแนนทุกคะแนนมีความหมายโดยคะแนนของตนจะไม่เสียเปล่า ซึ่งผลคะแนนและจำนวนของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจะมีผลต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อด้วย

ดังนั้น จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้นั้น จะขึ้นอยู่กับการจัดทำบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองว่าจะสามารถจูงใจให้ประชาชนเลือกพรรคการเมืองของตนได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องพิจารณาคุณสมบัติหรือจุดเด่นของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและพรรคการเมืองไปพร้อมกัน พรรคการเมืองจึงต้องสรรหาผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขตให้ตรงกับความต้องการของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและให้ผู้ที่จะไปลงคะแนนเลือกตั้งพิจารณาทั้งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อไปพร้อมกัน

โดยสรุปให้เข้าใจง่ายๆ ของการเลือกตั้ง ปี 2562 นี้ ก็คือ ระบบการเลือกตั้งที่จะมีบัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียวคือเลือกตั้งทั้ง “คน” และ “พรรค” ในคราวเดียวกัน โดยที่ **ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องเลือก “คน” ในเขตเลือกตั้งของเรา เพื่อเป็นคะแนนให้กับทั้ง “คน” ในเขตเลือกตั้ง และ “พรรค” ที่เราอยากให้ได้คะแนน** นั่นเอง

ดังนั้น การนำระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ หรือ “แบบจัดสรรปันส่วนผสม” มาใช้น่าจะยังประโยชน์ ให้กับประชาชน

และประเทศชาติได้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสะดวก ในการใช้สิทธิของประชาชนที่ใช้บัตรเพียงใบเดียวในการเลือกตั้ง อีกทั้งเป็นการประหยัดงบประมาณของรัฐในการจัดการเลือกตั้งอีกด้วย

หน้าที่ของเราชาว วว. ในฐานะปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 (7) ได้บัญญัติให้หน้าที่หนึ่งของประชาชนชาวไทย คือ **“ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ”** ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ เราทุกคนก็ต้องไปทำหน้าที่ในการเลือกตั้งในวันที่ 24 มีนาคม 2562 ที่จะมาถึงในครั้งนี้นัก แต่ **ถ้าเราไม่ไปเลือกตั้งเราจะถูกจำกัดสิทธิอะไรบ้าง** สิทธิที่จะถูกจำกัดหากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วแต่เหตุนั้นมีใช่เหตุอันสมควร พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 35 ได้บัญญัติถึงสิทธิที่จะถูกจำกัดไว้ 5 ประการ คือ

- ยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือ
- สมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
- ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา
- ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น

หากเราไม่สามารถออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ ต้องแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ตามมาตรา 33 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่บัญญัติไว้ว่า “ในการเลือกตั้งครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจใช้สิทธิต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไว้ในแต่ละเขตเลือกตั้งภายใน 7 วันก่อนวันเลือกตั้งหรือภายใน 7 วันนับแต่วันเลือกตั้ง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่

อาจแจ้งได้ภายใน 7 วันก่อนวันเลือกตั้ง ให้ดำเนินการแจ้งตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การแจ้งเหตุดังกล่าวไม่เป็นการตัดสิทธิที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง” โดยการแจ้งเหตุนี้ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเป็นหนังสือหรือโดยวิธีการอื่นเพื่อชี้แจงเหตุดังกล่าว โดยอาจมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งแทน หรือจัดส่งหนังสือชี้แจงเหตุผ่านทางไปรษณีย์ลงทะเบียน หรือแจ้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ สำหรับเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามที่ กกต. ระบุไว้ มีดังนี้

- มีกิจธุระจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเดินทางไปพื้นที่ห่างไกล
- เจ็บป่วย พิกัด สูงอายุ ไม่สามารถไปใช้สิทธิได้
- เดินทางออกนอกราชอาณาจักร
- อาศัยอยู่ห่างจากจุดลงคะแนนเลือกตั้งเกินกว่า 100

หรือเราอาจใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้า ซึ่งจะมีด้วยกัน 2 แบบ คือ 1) เลือกตั้งนอกเขต 2) เลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา 107 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 โดยยื่นขอลงทะเบียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดได้เช่นกัน ซึ่งหากผู้ใดที่ลงทะเบียนใช้สิทธิก่อนวันเลือกตั้งทั้งในและนอกเขตเลือกตั้งและได้ไปใช้สิทธิแล้ว แต่หากมีการเลือกตั้งครั้งใหม่และมีได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งใหม่ ให้ถือว่าการลงทะเบียนนั้นเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่ถูกจำกัดสิทธิตามมาตรา 108 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561

ดังนั้น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคน การไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งย่อมทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งถูกจำกัดสิทธิในทางการเมือง ซึ่งเป็นสิทธิที่สำคัญและเป็นการถูกจำกัดสิทธิเป็นระยะเวลานาน ฉะนั้น ในการเลือกตั้งที่กำลังจะมาถึงนี้ เราควรออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งของเรา ทั้งในฐานะการทำหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดและเป็นการรักษาสิทธิในทางการเมืองของตนเอง อีกทั้งเป็นการร่วมกำหนดอนาคตของประเทศจากปลายปากกาของเราในคูหาเลือกตั้งอีกด้วย

